

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. стосовно Ухвали Великої палати Конституційного Суду України про закриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням Президента України П.Порошенка щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про позбавлення В. Януковича звання Президента України“

Велика палата Конституційного Суду України 10 грудня 2019 року постановила Ухвалу № 12-уп/2019 (далі – Ухвала), якою закрила конституційне провадження у справі за конституційним поданням Президента України Порошенка П.О. щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України „Про позбавлення В. Януковича звання Президента України“.

На підставі статті 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“ вважаю за необхідне викласти окрему думку стосовно Ухвали.

Щодо підстав для закриття конституційного провадження та доктрини „політичного питання“

Обґрунтовуючи закриття конституційного провадження у цій справі через три з половиною роки з моменту його відкриття¹, Конституційний Суд України зазначив, зокрема, таке:

„... до юрисдикції Конституційного Суду України належить вирішення питань, які мають юридичний (а не політичний) характер...“ (абзац шостий пункту 3 мотивувальної частини Ухвали);

„Зважаючи на те, що порушене у конституційному поданні питання має політичний характер, воно не належить до повноважень Конституційного Суду України, що є підставою для закриття конституційного провадження у цій справі“ (абзац восьмий пункту 3 мотивувальної частини Ухвали)“.

¹ Конституційне провадження у цій справі було відкрито Ухвалою колегії суддів Конституційного Суду України від 29 березня 2016 року.

З огляду на наведений зміст окремих речень Ухвали можна дійти висновку, що Конституційний Суд України закрив провадження у цій справі, використовуючи доктрину „політичного питання“.

Водночас вважаю за необхідне висловити окремі міркування як щодо аналогічної практики Конституційного Суду України у цілому, так і стосовно Ухвали зокрема.

По-перше, в Ухвалі не наведено будь-якого пояснення, чому Конституційний Суд України так довго, а саме більше трьох з половиною років, доходив висновку про те, що питання, з яким звернувся суб'єкт права на конституційне подання, є політичним.

На мою думку, така практика Конституційного Суду України захищає його, з одного боку, від ризиків політизації, а з другого – може негативним чином вплинути на його авторитет.

По-друге, з метою забезпечення юридичної визначеності у тому, які ж питання є політичними, а отже не мають перспективи для їх розгляду в Конституційному Суді України, останній міг скористатися цією справою та в Ухвалі зазначити хоча б у загальних рисах зміст доктрини „політичного питання“, ознаки цього поняття і запропонувати формулу *тесту* для визначення того, яке питання може бути кваліфіковане як політичне.

Можу констатувати, що жодного з цих завдань в Ухвалі не було виконано.

По-третє, обґрунтовуючи закриття провадження у справі, Конституційний Суд України, на мою думку, допустив помилки фактичного характеру, оскільки посилаючись на те, що „...*Верховна Рада України ухвалила Закон з огляду на події, які відбувалися в Україні під час Революції Гідності*“ (абзац четвертий пункту 3 мотивувальної частини Ухвали), не врахував, що Закон України „Про позбавлення В. Януковича звання Президента України“ був ухвалений парламентом 4 лютого 2015 року також з огляду на роль

колишнього Президента України в триваючій з 2014 року військовій агресії проти України з боку Російської Федерації.

Отже, Конституційний Суд України, закриваючи на підставі дискусійних мотивів провадження у цій справі, не лише *de facto* відмовився надати власне розуміння положення частини третьої статті 105 Основного Закону України у системному зв'язку з його іншими нормами, а й виявив суддівський мінімалізм у формуванні своєї практики в контексті доктрини „політичного питання“.

Висновок

Перефразовуючи відомий вислів Президента України Леоніда Кравчука, можна стверджувати, що Конституційний Суд України не повинен виявляти свою здатність проходження „між краплинами політичного дощу“. Насправді, Конституційний Суд України має виявити мудрість та взагалі не опинитись під таким „дощем“.

Однак суддівський мінімалізм у практиці Конституційного Суду України може мати й негативний наслідок – поступова втрата Конституційним Судом України свого авторитету та гідного місця в системі стримувань та противаг як органу охорони та захисту прав і свобод людини і громадянина, верховенства права і конституційної демократії у цілому від сваволі органів державної влади внаслідок перманентного ухвалення останніми політичних або квазіполітичних рішень.

Суддя
Конституційного Суду України

О. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ